

elsőrendű Kis Könyvek sorozatába végre egy, az ifjúsági irodalom virágkorára emlékeztető könyvet iktatott be. Ép a közelmúltban lapozgattunk a múlt század negyvenes éveinek egyik francia ifjúsági sorzatát. A sorozat többek között Rafael, Rubens, Poussin és Dávid képeivel akarta az ifjúságot a komoly művészethez szoktatni. Ortutay Gyula a maga területén ugyanúgy járt el, mint a régi francia szerzők. Örvidenénk, ha Kis magyar néprajzát mielőbb egy kis magyar irodalomtörténet, művészettörténet és földrajz követnék. Ifjúságunk törekvő részét bizony nem mindig elégítik ki a tankönyvek egyre szűkebbre szabott keretei.

Baróti Dezső dr.

Berg Pál: Az angol középiskola. 154 oldal. Megjelent Szegeden, 1939-ben.

A könyv kitűnő tájékoztató a szövevényes angol iskolaszervezet kifejlődésében és mai állapotának megismerésében. A szerző ennek a kérdésnek kiváló ismerője, amit az igen bő irodalmi forrás is bizonyít.

A könyv három főrészben mutatja be a fejlődést; a normann hódítástól a XIX. századig, a XIX. század, a jelen állapotát. Az elsőnek részletei: a normann hódítástól a renaissance-ig, a Tudor-század, a Stuart-század, a 18. század. Ezekben a tárgyalás kiindul a történelmi és gazdasági körülmények vázolásából, majd ismerteti a kor pedagógiai felfogását, iskoláit, azután a nevelési gyakorlatok címén a testi, a szellemi és a jellemnevelést. Igen jók az egyes részletek után nyújtott pár soros összefoglalók.

A második főrész először foglalkozik a 19. század külső képeinek megfestésével, azután az iskolai reformokat ismerteti a következő címek alatt: konstruktív kritika, a nagy reformerek, az állam szerepe.

A harmadik főrész kiindul a világháború következményeinek ismertetéséből, majd igen behatóan foglalkozik az osztályozás és a vizsgák rendszerével, valamint a különböző iskolatípusokkal, azután az angol iskolák napi jellemnevelő munkájával.

A kiváló és a mienktől sokban különböző angol nevelési és iskolázási viszonyokkal hasznos megismerkednie minden nevelőnek és pedagógusnak, erre a célra pedig ez a könyv kiválóan alkalmas.

Ajánlatos lett volna a néhány francia és sok angol idézetet fordításban is közölni azok részére, akik más modern nyelveket tudnak. Stílusa világos, így kellemes olvasmány is.

Matszók Gyula.

Rapaics Raimund: Magyar kertek. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1940.

Egy neves helvéciai francia író, Petőfi egyik külföldi rajongója, H. F. Amiel írja egy helyt *Napló*-jában, hogy minden táj egy lelkiállapotot fejez ki. Ha ez igaz, akkor különösen igaz az ember-alkotta tájra, a kertre nézve. Rapaics Raimund a magyar kertek történetén keresztül igazolja az előbbi tételt. Szépen kiállított, sok érdekes képpel tarkított könyvével nemcsak a magyar kertekre vonatkozó tudásunkat gyarapítja, még pedig váratlanul nagy mértékben, hanem a magyar lélek történetének ismeretéhez is újabb színeket ad. Módszere a történettudományok legújabb módszerével rokon: a kertet mindég valamilyen lelkiség kifejezőjének tekintti.

Az első művészi magyar kertek művelődésünk hajnalán, Szent István korában keletkeztek s komoly, egyszerű beosztásukkal, mértani szabályosságukkal a román ízlést tükrözik vissza. Azután a könnyed, díszes, gotikus kertek kora jó, melynek első példája a nyulakszigeti kolostor kertje. Talán itt nyíltak, Boldog Margit lakóhelyén az első francia rózsák Magyarországon. A gótika és a renaissance között divatos rózsaszőnyeges várkertek, Guillaume de Lorris rózsaregényének magyar illusztrációi, Zsigmond és Mátyás kertjei jelentik a következő korszakot. A táblás kert pedig, melynek most már fődisze a virág, a tizenhatodik század közepe táján terjed el, körülbelül azzal egyidőben, hogy Sylvester János megdicséri virágénekeik költői nyelvét; — a virágtáblás kert is költemény, Balassa színes jelzőivel rokon lélekből nőtt ki. Ennek a kerttípusnak bújja, színpompás barokk hajtása is van, melynek emlékét az irodalomban a tizenhetedik század egyik érdekes munkája, Lippay György *Possonyi kertje* őrzi. A barokk korszakban azonban már egy új típusú kert, a geometriai felépítésű nyírott fákkal díszített, sok gáláns ünnep színhelyéül szolgált francia parkok első példáival is találkozunk. A magyar rókokó színes főúri életének szabadtéri színpadjaként felfogható franciás parkok divatját pedig a szentimentális angol parkoké váltja fel. Az angol park a kertművészetben ugyanazt jelenti, mint Rousseau munkái, Goethe Werther-je a Fanni hagyományai az irodalomban, érzelmes félhomályt, könnyeket, sirillatot. A szomorúfüz e korban kezdődik hozzátartozni a költők és a kertészek díszlettárához. Végül a közkertek kora jó, mely napjainkig tart, s meyer főleg városaink parkjai és sétányai képviselnek.

Rapaics Raimund könyvének gazdagsága talán ebből a rövidre szabott ismertetésből ki kiderül, pedig a könyvnek csak a nyers tervét vázoltuk fel, ezt a nyers vázlatot, akárcsak a tábláskertek kimért vonalait a virágok pompája, érdekesebbnél érdekesebb adatok, irodalmi idézetek s nem utolsósorban az író minden komolysága mellett is könnyed elbeszélő készsége teszi színessé.

Baróti Dezső dr.

Makkos Lajos: A magyar nyelvtan tanításának problémái. Grafika Nyomdávalalat, Újpest é. n. (1940). K. 80, 109 l.

A szerző nemcsak szám szerint gyarapította a magyar nyelvtan-tanítás módszerének irodalmát, hanem minőségi szempontból is érdemes összefoglalásnak tekintjük művét. Gondosan tanulmányozta az idevágó magyar irodalmat, nyitott szemmel figyelte tanártársai tanítási eljárásait, s nem utolsósorban komoly önkritikával vezette tanítványait. Helyesen látja meg a szellemi tudományok és a természettudományok tanítása közötti alapvető különbséget, a nyelvtan-tanítás sajátos szemléltető módját, a közös munka elvének érvényesítését, az indukció nélkülözhetetlenségét, a tankönyv szerepét s a jó tankönyv kellekeit, a tanítási óra módszeres menetét, meghatározások helyett fogalmi ismeretek nyújtásának szükségességét, a nyelvtan-tanításának a helyesírás-tanítás egyoldalú szolgáltatába állításának elvetését, a tanulmányi anyag módosításának követelményét, a nyelvtani műszavak átszervezésének szükségességét.